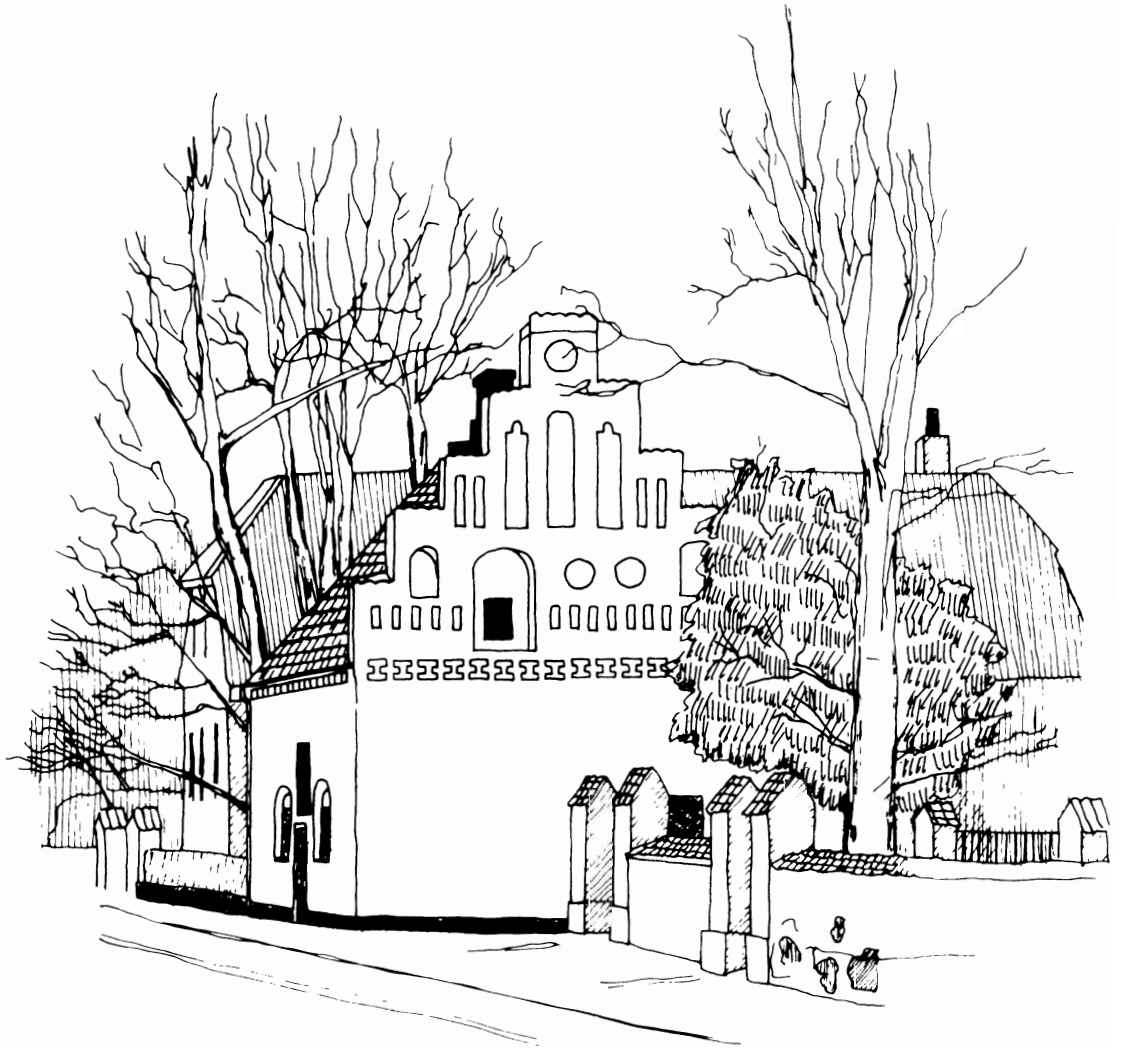

SKÆLSKØR KOMMUNE

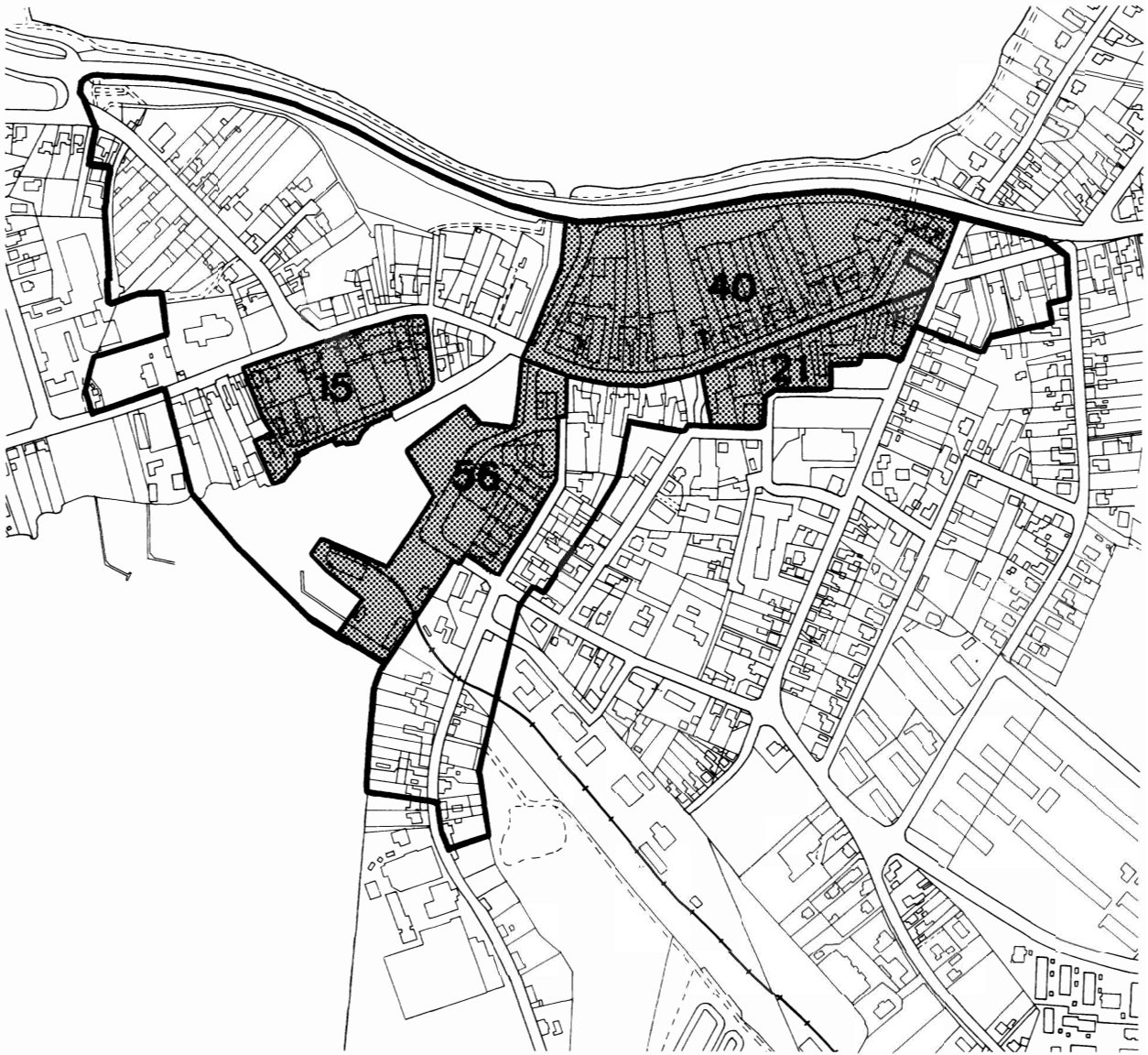

BILAG TIL

MAJ 1990

LOKALPLAN NR. 62

FACADER OG SKILTE

Kort visende lokalplanområde nr. 62

Indenfor området gælder fortsat desuden lokalplanerne nr. 15, nr. 21, nr. 40, samt nr. 56.

R Å D G I V N I N G

Hvis De har spørgsmål vedrørende nogle af hæftets emner, er De altid velkommen til at indhente råd og vejledning hos

Skælskør Kommune
Teknisk forvaltning, bygnings- og byplanafdelingen
Næstvedvej 15, 4230 Skælskør
tlf. 53 59 01 00.

HVORFOR DETTE HÆFTE?

Dette hæfte henvender sig til beboere i den indre del af Skælskør by - især til de, der tænker på at foretage istandsættelser eller ombygning af deres hus eller butik.

Hæftet er udarbejdet som et særskilt bilag til rammelokalplan nr. 62, der omfatter hele den gamle bykerne.

Hæftet er tænkt som en nærmere uddybning af og en illustrativ vejledning til lokalplanens bestemmelser vedrørende bevaring af de gamle huse i midtbyen.

Tanken om at bevare gamle bygninger istedetfor at rive dem ned, begyndte allerede for alvor at vinde gehør her i landet i slutningen af tresserne. I årenerne siden da har mange borgere i de fleste danske købstæder fået en dybere forståelse for de kulturelle værdier, som findes i den arkitektur, der er skabt før i tiden - og dermed har de også fået et andet forhold til deres by.

Langt hovedparten af de danske købstæder har således idag bevaringsbestemmelser for de gamle bydele, og Skælskør byråd håber med dette hæfte at kunne give den vejledning og inspiration, der skal til, for at den gamle bykerne kan udvikle sig i harmoni med de gamle byggetraditioner.

ANSØGNING OM TILLADELSE

Lokalplan nr. 62 betyder, at alle ændringer i en bebyggelses ydre fremtræden kræver tilladelse fra kommunen.

Hvis De ønsker at bygge om, udvide, ændre husets facader eller eksempelvis:

- udskifte tagdækning,
- udskifte vinduer, udvendige døre og porte,
- ændre facadebehandling (f.eks. bemaling, vandskuring o.lign.),
- ændre materialeanvendelse på facader (f.eks. beklædninger),
- nedrive/ændre kviste, tårne, altaner o.lign.,
- ændre bygningsdetaljer (f.eks. afhugning af gesims),
- nyopsætte eller ændre skilte, belysning o.lign.,
- opsætte markiser,
- opsætte reklameflag,
- påmale gavl- eller facadereklamer,
- ændre eller nedrive skorstene,

skal De fremsende en ansøgning herom til kommunen.

HVOR OG HVORDAN

Facadebestemmelserne administreres på samme måde som almindelige byggesager og skal indsendes til:

Skælskør Kommune
Teknisk forvaltning
Næstvedvej 15, 4230 Skælskør
tlf. 53 59 01 00

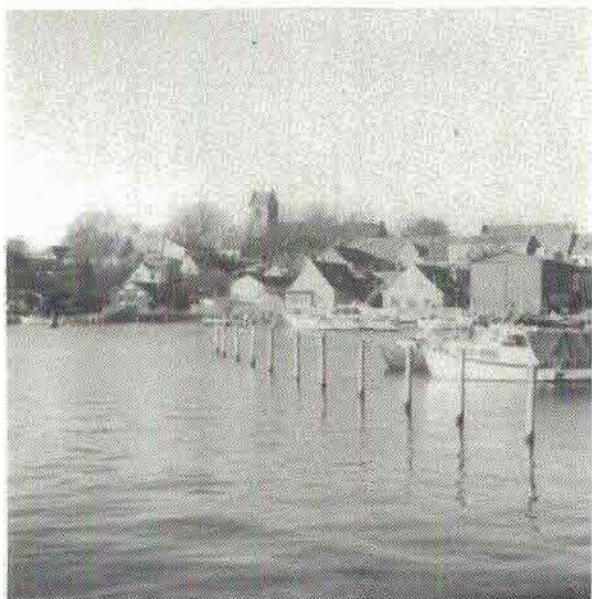
Det materiale der er nødvendigt for at belyse ansøgningen kan f.eks. være fotografier med de ønskede ændringer indtegnet eller en skitse. Ansøgningen bør desuden begrundes skriftligt enten på tegningen eller på et skema af den slags, der anvendes ved ansøgning om byggetilladelse og som fås på rådhuset.

BILAG TIL LOKALPLAN NR. 62

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Indledning.....	side 4
Bygningers størrelsesforhold.....	- 6
Tage, kviste og skorstene.....	- 8
Facaders udformning.....	- 10
Materialer og facadebeklædning.....	- 12
Farver.....	- 14
Detaljer.....	- 15
Vinduer, døre og porte.....	- 16
Skilte.....	- 18
Facadeskiltet.....	- 20
Udhængsskiltet.....	- 22
Lysskiltet.....	- 24
Henvisningsskiltet.....	- 25
Gavl- og facademalerier.....	- 26
Baldakiner og markiser.....	- 28
Eksempler.....	- 30

Indledning

INDLEDNING

Med baggrund i et ønske om at forbedre det fysiske miljø i den gamle bykerne i Skalskør, skal der i det følgende omtales nogle forhold, der efter byrådets opfattelse er vigtige at tage i betragtning, når der skal ændres i den bestående bebyggelse eller bygges nyt.

Vejledningen indeholder først nogle mere generelle betragtninger over overordnede bygningsforhold som længder, bredder, højder og tagformer.

Derefter er der beskrevet nogle elementer, der enkeltvis eller sammen er betydningsfulde for en bygnings udtryk. Det gælder f.eks. vinduer, døre, facadebeklædninger, farver, markiser, skilte, gavlmalerier, gesimser, murstik, vinduesbånd o. lign.

I forbindelse med disse delelementer er der som vejledning for den enkelte bygherre opstillet nogle hovedregler for, hvorledes elementerne må anvendes på bebyggelse.

Indledning

Disse retningslinier vil løbende blive revideret, såfremt der vil opstå et behov herfor.

De nævnte forhold skal ikke opfattes som værende udtømmende for det samlede fysiske miljø, men de udgør nogle væsentlige aspekter, der bør indgå i projekteringen af ny bebyggelse eller ændring af eksisterende bebyggelse.

Det er således ikke hensigten at komme med en færdig "facitliste". For det første har de skiftende tiders bygningskultur givet sig udslag i så stor

variation i bebyggelsen at f.eks. et skilt, der vil være rigtig i et tilfælde, måske vil være helt ude af harmoni med bebyggelsen i et andet tilfælde. For det andet skal der opfordres til så megen fantasi som muligt, dog naturligvis indenfor de rammer, der sikrer harmoni, dels i den enkelte bygning og dels i omgivelserne.

Det er kommunens opfattelse, at for restriktive retningslinier vil kunne virke hæmmende for den fantasifuldhed, der bør komme til udtryk ved bygningsændringer.

Bygningers størrelsesforhold

Smuk, ældre facaderække.

Nyt byhus tilpasset omgivelserne.

Bygninger med fladt tag virker fremmede.

Nyere bygning med meget lang facade.

BYGNINGERS STØRRELSFORHOLD

Af afgørende betydning for helhedsindtrykket i det centrale byområdes gader er så absolut facadernes proportioner. Det vil sige bygningernes højde i forhold til længde, facadens vandrette og lodrette opdeling samt vindues- og døråbningers størrelse og placering i forhold til facaden som helhed.

Ved gennemgørelse af ny-, om- og tilbygning i bykernen skal der tages hensyn til disse forhold.

I de fleste gader kan husenes længde variere, men der er dog fælles træk, der gør, at der er indbyrdes sammenhæng i husrækkerne.

Ved opførelse af en enkelt ejendom, vil længden ofte være givet på forhånd, da der er tale om placering mellem to naboehuse.

Der er eksempler på, at der opføres en større bygning på flere grunde.

Disse bygninger kan virke voldsomme i bybilledet, hvis ikke der arkitektonisk er arbejdet med en opdeling af facaderne. Ofte vil en opdeling af facaden være en betingelse for en tilfredsstillende indpasning til de øvrige bygninger, også selvom en bebyggelse på andre måder (højde, materialer m.v.) er i overensstemmelse med omgivelserne.

Også dybden af bygninger har betydning når det drejer sig om at opnå harmoniske løsninger i samspil med tilgrænsende ejendomme. Det skal i den forbindelse ikke glemmes at gårdrumene er en vigtig del af byens elementer, og de bør ikke betragtes som noget sekundært i forhold til gaden.

Bygningers størrelsesforhold

Ved højden på en husrække er det mere et spørgsmål om det, man opfatter som højden, end om det faktiske antal etager og meter.

Bygningens højdeafgrænsninger opfattes i form af tage, kviste, skorstene, tårne m.v.

Derfor er det vigtigt at en bygnings højde afstemmes med gadens bredde og højden på de omkringliggende bygninger.

Tagformen har også en væsentlig betydning.

Ofte er der ved at opføre en bygning med fladt tag i en husrække med sadeltage blevet brudt hul i en sådan husrække.

Dels er en harmonisk tagflade blevet brudt, og dels er højden som regel blevet mindre. Der er eksempler på, at en sådan bygning har fået en større højde og således fået en uheldig, dominerende virkning i gadebilledet.

De fleste huse i det centrale byområde i Skælskør er karakteriseret ved, at facadelængderne er beskedne og hushøjderne sjældent er over 2 1/2 etage, samt en husdybde på 7 - 10 meter. Næsten alle tage er symmetriske sadeltage på 45° - 50°.

HOVEDREGLER FOR BYGNINGERS STØRRELSFORHOLD

1. For at opnå en tilfredsstillende indpasning af et nyt hus i forhold til omgivelserne bør det frem for alt holde gesimshøjde og facadeflugt med nabohusene. Endvidere bør det helst have samme facadebredde som gadens øvrige huse.
2. Tagets form skal tage udgangspunkt i de tilstødende ejendommers tagformer. Hovedsaglig vil der blive tale om symmetriske sadeltage 45°-50°. Sidehusbebyggelser kan tillades udført med ensidigt fald 30°-50°.
3. For at opnå attraktive gårdrum skal husdybden afstemmes efter den bestående bebyggelse.
4. Nye huse må gerne opføres i moderne formsprog blot de tilpasses den gamle købstads arkitektur.

Tage, kviste og skorstene

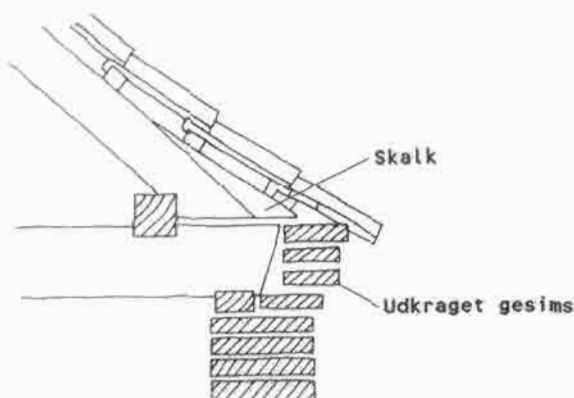
TAGE

Taget er væsentligt for den enkelte bygnings udtryk, ligesom det er vigtigt for områdets helhedsindtryk. Uden sammenhæng af former, materialer og farver vil gadens harmoniske rytme blive opløst af tagenes usammenhængende forløb.

Symmetriske sadeltage med hældninger på 45° - 50° er den fremherskende tagform. Tagdækningen består oftest af røde vingetegl, men på enkelte huse har man anvendt sorte, glaserede vingetegl eller naturskifer.

Nye tagmaterialer som asbestcementbølgeplader, betontagsten og visse former for falstegl virker fremmede på et ældre hus, da både farve, størrelse og profilering er anderledes.

Et typisk træk for næsten alle ældre huse i byen er de øpekalkede tage, d.v.s. den svage bue forneden på tagene, samt de udkragede gesimser.

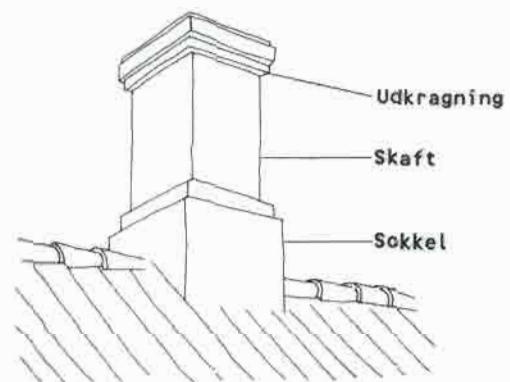

Ved tagudskiftninger bør sådanne stiltræk bevares.

SKORSTENE

I den gamle bykerne findes endnu en del gamle skorstenspiber med udkræning og sokkel. Desværre bliver disse karakteristiske skorstene ofte nedrevet eller udskiftet med en ny glat skorsten i forbindelse med ombygning o.lign.

Den traditionelle udformning er ikke blot smuk, men har også konstruktive fordele, idet soklen giver god tætning ved tagflader og udkræningen hindrer regnvand i at løbe ned af skaftet.

Er en skorsten blevet overflødig i sin oprindelige funktion, bør man forsøge at give den en ny funktion i huset som f.eks. installationskanal for udluftning og rørføring.

Nye skorstene bør om muligt anbringes i tagryggen.

Tage, kviste og skorstene

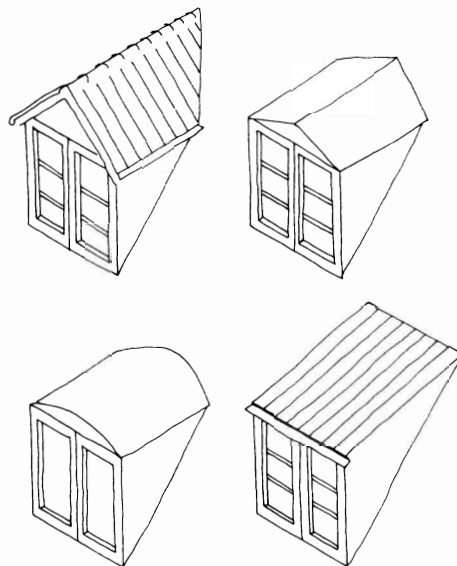
Når man vælger kvisttyper til sit tag, er det ikke ligegyldigt, hvilken type man vælger. Kvisten skal passe til huset både i proportioner og udformning, og kvistens vindue skal naturligvis også afpasses husets øvrige arkitektur.

I udformningen af kvisten skal man være opmærksom på, at vangerne (flunkerne) ikke bliver for kraftige, ligesom udhæng og vindskeder ikke må gøres for dominerende.

Afhængig af kvistens type og udformning skal man overveje, om der skal lægges tegl, eller den skal dækkes med pap, zink eller bly.

Kvistens flunker har oftest været lavet af glatte materialer, hvorfor brædebeklædninger som 1 på 2 o.lign. ikke bør anvendes.

KVISTE

Eksempler på hvordan kviste på gamle huse kan udformes uden at virke for dominerende.

HOVEDREGLER FOR TAGE, KVISTE OG SKORSTENE

1. Forhuse og baghuse normalt sadeltage 45° - 50° . Sidehuse endvidere ensidigt fald 30° - 50° .
2. Tage skal normalt belægges med røde vingetegl. Sorte glaserede vingetegl, naturskifer samt tagpap kan i visse tilfælde tillades.
3. Småbygninger kan endvidere dækkes med sort bølgeeternit eller andet sort gennemfarvet tagmateriale.
4. Tagomlægninger skal respektere den gamle opskalkning og eventuelle gesimser.
5. Tage på murede bygninger skal udføres uden udhæng.
6. Kviste skal tilpasses husets facade.
7. Kvistmaterialer skal enten følge husets originale materialer eller være materialer som zink, bly, kobber, aluminium, tagpap el. lign. Kvistens flunker bør normalt være glatte.
8. Skorstene skal bevares ved istandsættelse, og må kun fjernes med særlig tilladelse.

Facaders udformning

NOGLE TYPISKE PROBLEMER

Som butiksindehaver i en bevaringsværdig bygning står man tit i et tilsyneladende dilemma. Først og fremmest ønsker man gennem sin forretnings indretning og fremtræden udadtil at stimulere omsætningen mest muligt. Man vil ikke være taber i et spil, der drejer sig om at "råbe" højst. Dernæst er man klar over, at netop det hus, hvori butikken ligger, har nogle historiske og arkitektoniske kvaliteter, der betyder noget for gadebilledet. Endelig lægger man selvfølgelig vægt på, at eventuelle byggearbejder kan ske til en fornuftig pris, og at de fremtidige vedligholdelsesudgifter ikke bliver urimelige.

Nyistandsat facade.

Alle disse hensyn bør tilgodeses, og det kan lade sig gøre. Kundernes holdning til bevaringsværdige bygninger har nemlig ændret sig. Hvor det tidligere var sagen at markere sig ved hensynsløse moderniseringer, står der nu mere respekt om den butiksindehaver, der som led i butikkens indretning, udnytter facadens oprindelige særpræg på en god måde. Og den gode facadeudformning, hvor butikken kommer til at fremstå som en integreret del af bygningen, kan virke med en stærkere tiltrækningskraft på publikum.

Butiksfacaden tager ikke hensyn til det oprindelige hus.

FACADERS UDFORMNING

Et meget væsentligt forhold for udformning af facader er en bygnings konstruktion, og det bør for både gamle og nye bygninger gælde, at bygningers ydervægge synsmæssigt skal kunne opfattes som en konstruktiv helhed fra terræn til tag.

Senere tiders butiksinretning har i stort omfang behandlet stueetagen som en selvstændig enhed uden sammenhæng med de øvrige etager. Således hviler det oprindelige hus mange gange på komplicerede stålkonstruktioner, for at stueetagen kan fremstå i store glaspartier.

Den naturlige fornemmelse af husets tyngde - "at huset står på jorden" - forsvinder herved, og facaden opleves splittet op i to usammenhængende dele. En ændring i facaden bør genskabe denne sammenhæng og finde balancen mellem hele facadens opdeling og udstillingsarealerne.

Det er en gennemgående idé for "byfornyelsen" i Skælskør, at den oprindelige harmoni mellem stueetagen og resten af huset søges genskabt. Denne harmoni kan opnås såvel ved en historisk tilbageføring som ved et moderne indgreb, der respekterer husets arkitektur.

Facaders udformning

HOVEDREGLER FOR FACADERS UDFORMNING

1. Facaden skal kunne opfattes som en helhed fra terræn til tag.
2. Murpiller i stueetagen skal bibeholdes eller, hvis de mangler, søges genskabt ved ombygning for at få facaden "ned på jorden".
3. Facaderytmen, d.v.s. vekselvirkningen mellem murflader og muråbninger skal afpasses efter husets oprindelige arkitektur eller ved nybygning afpasses efter de øvrige huse omkring.
4. Nye bygninger skal respektere gadebilledets eksisterende forhold, men må gerne opføres i moderne formsprog.

Materialer og facadebeklædninger

MATERIALER OG FACADEBEKLÆDNINGER

Materialevalget i en facade har stor betydning for indpasningen. Det er dog vanskeligt at sige, at et bestemt materiale altid har den samme virkning. Her er det et spørgsmål om, hvordan det opleves sammen med andre materialer.

Ved et materialevalg gælder det om at vurdere, hvorledes det visuelt og konstruktivt passer ind i en husrække.

Materialer til beklædning af facader kan opdeles i forskellige grupper: klinker, træ, glas, plast og metalbeklædninger. Disse er som regel fremkommet ved ombygninger af facaden. Da husets tidligere udtryk ikke har kunnet bibeholdes p.g.a. ændrede konstruktioner, har man ofte forsøgt sig med nævnte facadebeklædninger.

Facadebeklædninger "skærer husene over" i uafhængige enheder hvilket resulterer i problemfyldte og uharmoniske facader.

Beklædninger slører bygningernes konstruktive forhold, således at facaderne ikke klart opfattes sammenhængende fra terræn til tag.

Hensyn til husets oprindelige proportioner samt til nabobygningerne vil give en bedre harmoni i huset samt i gadebilledet.

Materialer og facadebeklædninger

Overfor:

Træ- og mosaikbeklædninger der "skærer facaderne over" på uheldig måde.

Ovenfor:

Mosaikbeklædning der virker skæmmende på det ellers smukke hus.

Øverst til venstre:

Urolig facade, der med de hvide fliser passer dårligt til det øvrige gadebillede.

Nederst til venstre:

Granitpuds er et nyt materiale, der ikke bør anvendes på gamle huse.

HOVEDREGLER FOR MATERIALER OG FACADEBEKLÆDNINGER

1. Røde, blødtørnede teglsten samt pudsede eller vandskurede mure vil normalt altid kunne anvendes. Glasbygninger vil i nogle tilfælde kunne indpasses.
2. Facadebeklædninger vil normalt ikke kunne tillades.
3. Rene betonkonstruktioner, farvede facadeelementer m.v. vil kun undtagelsesvis kunne indpasses.

Farver

Valg af farver på byens huse har ligesom alt andet materialevalg - tidligere været præget af de begrænsede materialer, som var til rådighed, samt lang tids erfaring for harmonisk farvesammensætning.

Da farver opleves forskelligt, alt efter hvilke omgivelser de ses i, kan det være vanskeligt at fastsætte helt bestemte farveskalaer, der altid skal anvendes.

Hovedreglen for Skælskør midtby er dog, at farveholdningen enten er bestemt af materialefarven eller farver dannet af hvidt, sort eller jordfarverne okker, terra de sienna, umbra, italiensk rødt, engelsk rødt, dodenkop eller disse sidstnævnte farvers blanding med hvidt eller sort. Endvidere er flere bygninger behandlet med jernvitriol.

Midtbyen fremtræder således hovedsaglig i varme røde og gule farver - et træk der bør videreføres.

Sokler er oftest behandlet i mørke farver, mens gesimser, bånd og indfatninger normalt er hvidmalede.

I forbindelse med enhver ansøgning vil man vurdere farverne, både i relation til den enkelte bygning og til hele miljøet.

Udgangspunktet for en vurdering vil være, at der opnås størst mulig harmoni i et gademiljø, således at skarpe kontrastfarver ikke må anvendes på en hel facade, men kun undtagelsesvis på mindre bygningsdele.

HOVEDREGLER FOR FARVER

1. Facadens farver skal enten være materialernes naturfarver eller farver dannet af hvidt, sort, jordfarverne: okker, terra de sienna, umbra, italiensk rødt, engelsk rødt, dodenkop eller jernvitriol.
2. Byrådet kan efter konkret vurdering tillade andre farver.

Detaljer

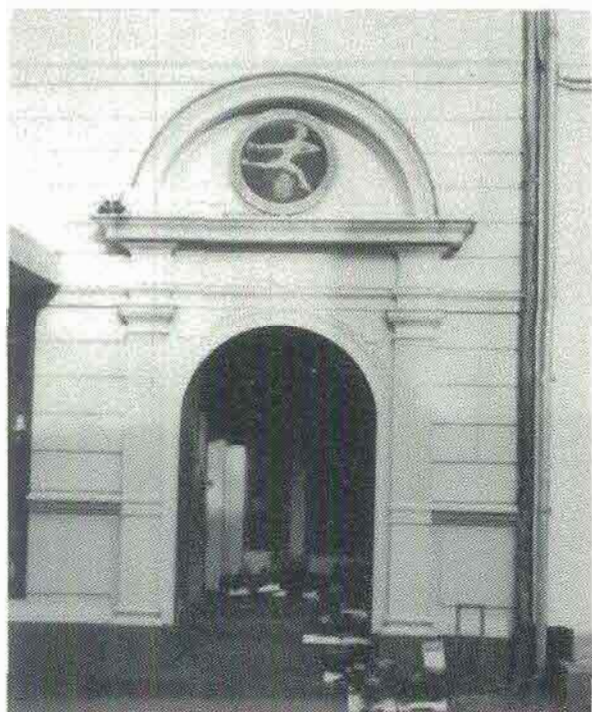
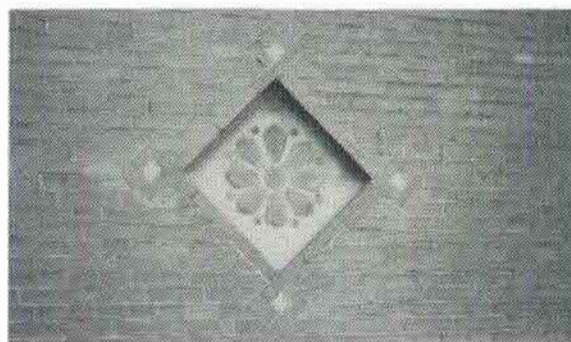
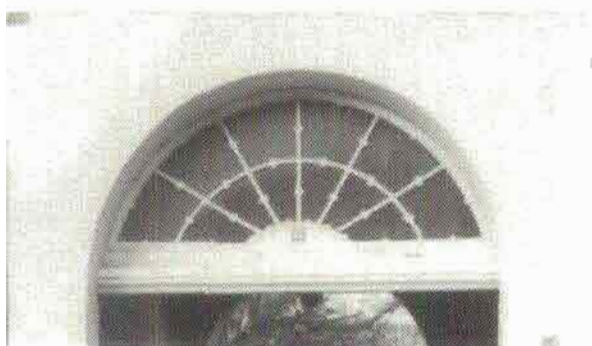
Detaljerne er en vigtig del af et godt miljø.

Med sine detaljer præger den enkelte bygning gadens karakter og bidrager til et varieret bybillede.

Det kan være et flot indgangsparti, et stik over et vindue, en kunstfærdig gesims, en historisk indskrift eller lignende.

Detaljer, som alle "fortæller" om nutidig og tidligere byggeskikke.

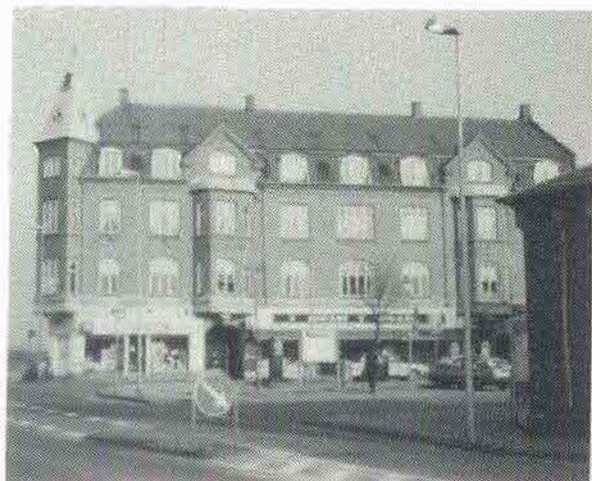
Lader man blikket glide op over stueetagen, vil der således i mange tilfælde være en flot udsmykning eller en sjov detalje, som måske ikke ses ved første øjekast, men som i høj grad er medvirkende til at berige gadebilledet. Disse detaljer bør bevares og fortsat indgå i et varieret gadebillede.

HOVEDREGLER FOR BYGNINGSDETALJER

1. Væsentlige bygningsdetaljer skal bevares og istandsættes.

Vinduer, døre og porte

Øverst til venstre:

De hvide opdelte vinduer understreger den smukke, røde facade.

Nederst til venstre:

Smukke sprosseopdelte vinduer i gammel bindingsværksejendom.

Foroven:

På 1. sal ses fine klassicistiske vinduer, mens underetagens udformning er foretaget uden hensyn til facadens karakter.

VINDUER, DØRE OG PORTE

Netop vinduers og døres format og placering i forhold til murfladerne afgørende for, hvorledes facaden opleves.

En facade med små vinduer og store murflader vil som regel virke massiv og tung, mens store vinduer og slanke søjler giver indtryk af lethed.

Når en ny facade skal indpasses i en eksisterende facaderække, skal facadens udtryk derfor være i overensstemmelse med de eksisterende huse.

Ved udskiftning af vinduer og døre i den ældre boligmasse har velproportionerede bygninger ofte totalt ændret karakter og udseende.

Ældre vinduer med små rudefelter og fine detaljer er blevet erstattet af nye storrudede vinduer, der efterlader facaden tom og udtryksløs.

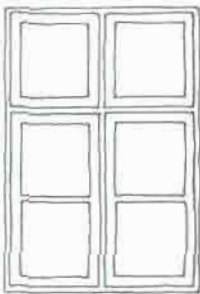
F. eks. kan nævnes karakteristiske boligbebyggelser i rødt tegl med hvidmalede vinduer, der er opdelt i mindre felter af sprosser. Udskiftninger er her ofte sket med et stort vindue, der er behandlet med brunligt træimprægneringsmiddel.

Denne ændring har medført at murene nu fremtræder som en mur med sorte huller i stedet for en mur med hvide felter, der fremhæver bygningens karakter.

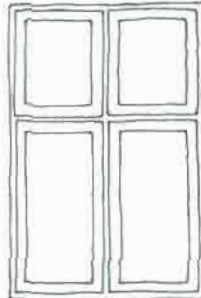
Vinduer, døre og porte

Plastvinduers materialevirkning og sprossedimensionering virker ligeledes forkert i et gammelt byhus, men kan i visse tilfælde passes naturligt ind i nybyggeri.

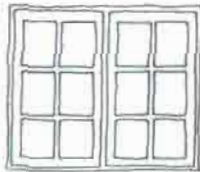
Ved udskiftning af døre skal man huske på at gadedøren er det element der præsenterer huset og dets beboere, ligesom butiksdøren er et vigtigt element for den handlende. Lad altid dørens udformning afpasse efter husets byggestil.

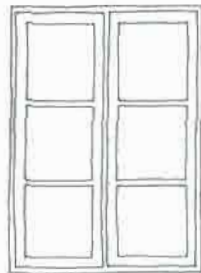
Klassicistisk vindue ca. 1800.

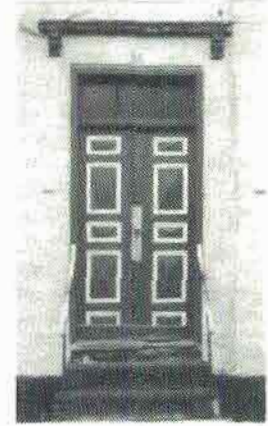
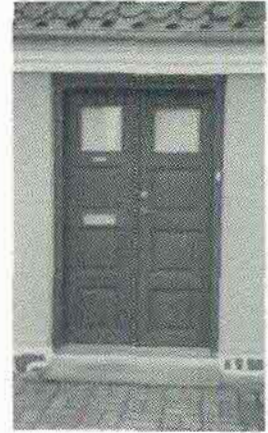
Dannebrogsvindue ca. 1860.

Torrammet vindue ca. 1700.

Torrammet vindue ca. 1780.

Øverst til højre:

Nye døre tilpasset ældre huse.

Nederst til højre:

Smukke, bevarede indgangspartier.

HOVEDREGLER FOR VINDUER, DØRE OG PORTE

1. Vinduer, døre og porte skal tilpasses husets arkitektur.
2. Nye vinduer skal i princippet have de samme formater og sprosseopdelinger som de vinduer, der oprindeligt er afpasset efter bygningens øvrige udformning.
3. Isætning af store udstillingsvinduer i stueetagen, der bevirker at bygningen ikke kan opfattes som en konstruktiv helhed fra terræn til tag vil ikke kunne godkendes.
4. Vinduer, døre og porte skal males med dækkende farver.
5. Plastikvinduer vil i nyere huse kunne tillades, såfremt de tilpasses husets arkitektur.

Skilte

SKILTE

Byens skilte har gennem årene udviklet sig til at omfatte store dele af facaden i form af beklædninger, lysarmaturer og store bogstaver. Denne udvikling hænger sammen med, at skiltet henvendte sig til bilisten der passerer forretningen i stor fart. I dag henvender butiksskiltet i bykernen sig hovedsagligt til fodgængere, hvorfor der lægges op til en helt anden skiltning.

Ved valg af skilteform er der mange muligheder. Det er vigtigt at tage følgende forhold med i overvejelserne, før en bygherre vælger sit skilt:

Skiltet skal samarbejdes med husfacadens udseende, således at facadens farver og hovedopdeling respekteres. Det er også nødvendigt at tage hensyn til naboens farver og skiltning.

Bogstavernes læselighed bør være god, hvilket ikke behøver at betyde, at skiltet skal være særligt stort.

Det kan være en god idé at fremhæve forretningens individualitet gennem et symbol, der kort og præcist fortæller om forretningens formål, som eksempelvis de gamle laugskiltes enkle, men præcise budskab.

En kundeundersøgelse foretaget i Helsingør for nogle år siden viste, at 85% af de adspurgte kunder generelt mente, at butiksudstillingen havde større betydning end skiltningen. Kun 19% kunne huske, hvad der stod på skiltet over den forretning, i hvilken de blev adspurgt. Det man måske kan slutte af disse svar er, at en pågående og aggressiv skiltning ikke har nogen større effekt.

Facadeskiltet

FACADESKILTET

Der er mange muligheder for at indpasse en pæn og hensigtsmæssig skiltning på en bygning.

Mest brugt er opsætning af et egentligt skilt. Her har man desværre set alt for mange eksempler på store, dårligt proportionerede skilte med det resultat at skiltene "overdøver" hinanden, hvorved de egentlig mister deres værdi og i stedet blot ødelægger det oprindelige gadebillede.

Et skilt, opsat på facaden, må tilpasses facadens opdelinger, farve samt nabohusene.

Den traditionelle skiltning med malning direkte på facaden er ofte hensigtsmæssig.

Skiltningen kan sagtens ses og samtidig passe til facaden.

Det samme gælder for opsætning af bogstaver direkte på facaden.

Endelig ses også skiltning som en del af butiksruden. En enkel, god og sympatisk løsning.

Facadeskiltet

UHELDIGE EKSEMPLER

Skiltningen må ikke dække over væsentlige konstruktioner eller facadens udsmykning. Udsmykningen er en del af facadens særpræg og bør snarere understreges.

Skilte bør ikke være gennemgående eller "skære facaden over". I stedet for opsættes mindre skilte afpassede efter vindues- og døropdelinger.

Skiltene må ikke ved farver og størrelser skille sig så meget ud fra facaden at de totalt dominerer gadebilledet.

Skiltningen bør tage hensyn til husets alder og stil. Et moderne hus kan ofte klare en mere pågående skiltning end et gammelt hus.

Facadeskiltet

GODE EKSMEPLER

Skiltningen underordner sig facaden og har veldimensionerede, letlæselige tekster. Belysningen er enkel og funktionel.

En enkel og direkte påsat tekst harmonerer især med ældre facader.

Påmalet tekst kan undertiden virke som dekoration.

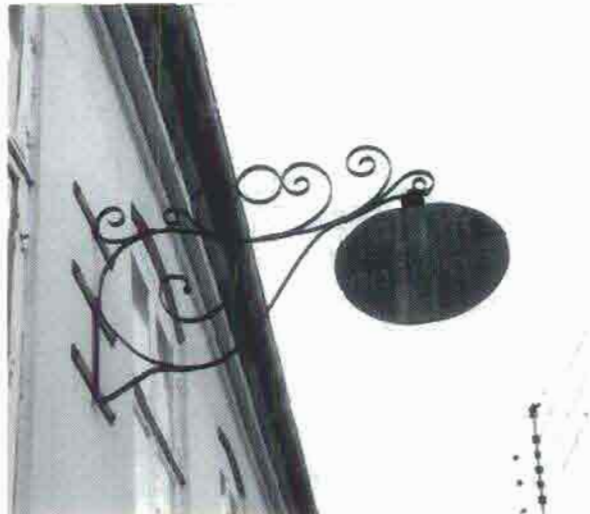
Skiltning som en del af vinduer og døre er pænt, praktisk og befordrende for gadebilledet.

HOVEDREGLER FOR FACADESKILTE

1. Skiltet skal normalt være placeret i stueetagen og skal følge opdelingen af vinduer, døre og porte.
2. Skiltet skal normalt holdes fri af gesimser eller anden facadeudsmykning.
3. Skilte må ikke være sammenhængende over hele facadens længde.
4. Skilte må kun reklamere for den enkelte forretnings navn og varegrupper og ikke varemærker, som forhandles i butikken.
5. Placering af skilte for forskellige virksomheder på samme facade skal samordnes, så der opnås en god helhedsvirkning.
6. Blændende spots må ikke anvendes.

Udhængsskiltet

UDHÆNGSSKILTET

Udformningen af udhængsskilte bør være let og enkel. Skiltet kan betragtes som et signal, der skal fange opmærksomhed og orientere om en bestemt funktion. Derfor er en tekst, der skal læses og ses på afstand, ikke så hensigtsmæssig som et godt valgt symbol.

Tidligere brugte forretningerne ofte de gamle laugskilte som et enkelt, præcist budskab.

F.eks. brugte barbereren et barberbækken, slagteren et okse- eller hestehoved, skomageren en støvle og vinhandleren en klasse druer.

Skiltet bør i farve, stil og størrelse passe til facaden. Placeringen i forhold til nabobygningernes skilte er desuden væsentlig for synbarheden og dermed signalets virkning. Hænger en facaderækkes skilte for tæt, dækker de for hinanden, og helheden bliver urolig og rodet.

Udhængsskiltet

HOVEDREGLER FOR UDHÆNGSSKILTE, HERUNDER REKLAMEFLAG

1. Udhængsskiltet skal tilpasses husets arkitektur, farve og øvrige skiltning.
2. Udhængsskiltet må ikke være til gene for naboens eventuelle udhængsskilte.
3. Skiltet skal normalt placeres indenfor lejemålets facade.
4. Skiltets størrelse må ikke overstige $0,6 \text{ m}^2$, og det må ikke have større fremspring end $1,0 \text{ m}$. fra facaden.
5. Skiltet skal på kommunens anmodning hæves eller fjernes uden omkostninger for kommunen.
6. Placering af skilte for forskellige virksomheder på samme facade skal samordnes, så der opnås en god helhedsvirkning.

Lysskiltet

Lysskiltet kan være enten et facade-skilt eller et udhængsskilt, der er indvendigt oplyst eller belyst udefra.

I mange handeleggader er lysmængden fra disse skilte ofte så stærk, at gaderummet bliver diffust og meget uroligt.

Det indvendigt belyste skilt afgiver ofte så stor lysmængde, at der kan virke generende for trafikanter og beboere.

Lyskassernes store dimensioner kan dominere bygningens udtryk og tage magten fra husenes øvrige detaljer.

Mange standardkasser er unødvendigt store og dermed svære at tilpasse gamle facader.

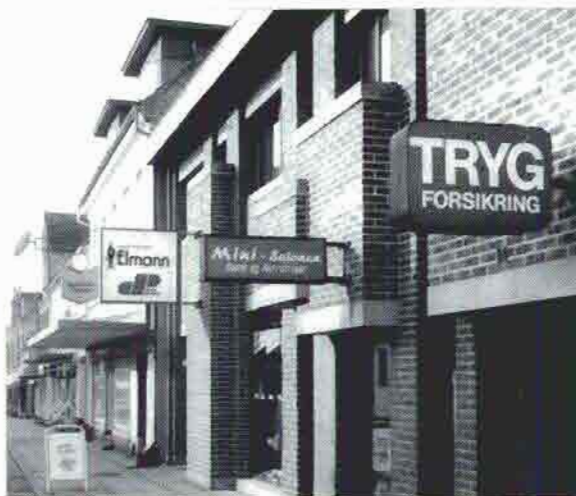
Med store gennemgående facadelysskilte bliver husene "skåret" over.

Opsætning af bogstaver bøjet i neon kan være en enkel og god løsning, hvis man ønsker et lysskilt.

Ved anvendelse af spots og lignende skal man undgå uhensigtsmæssig placering af armaturer og reflekser i skiltet.

Diskret lysskilt.

Lyskasser bliver nemt dominerende.

HOVEDREGLER FOR LYSSKILTE.

1. Med hensyn til lysskiltets størrelse og placering skal det følge hovedreglerne for den øvrige skiltning.
2. Lysskilte må ikke blande trafikanter eller nærboende beboere. Dette kan stort set undgås ved at afskærme skiltet, således at der kun kommer lys fra bogstaver eller symboler.
3. Lysskiltet skal på kommunens opfordring nedtages uden omkostning for denne.
4. Det skal bemærkes, at lysskilte skal overholde Færdselslovens § 99, vedrørende generende lys fra anlæg uden for vejen.

Henvisningsskiltet

HENVISNING OG ANDRE FORMER FOR SKILT- NING

Virksomheder, der ikke har facade mod gaden, kan have brug for et henvisningsskilt.

Skiltet bør så vidt muligt placeres ved den dør eller port, der viser ind til virksomhedens adresse.

Størrelse og udformning af henvisningsskilte må afpasses efter omstændighederne.

De foregående afsnit har omhandlet faste skilte og placeringen af skilte på facaden.

Der er imidlertid mange andre måder og former, hvorpå der kan skiltes.

Især skal den lejlighedsvis skiltning fremhæves.

Denne skiltning kan eksempelvis udføres i forbindelse med skiftende vinduesudstillinger inspireret af årstiderne og tilbuddet af specielle og aktuelle varer.

En sådan udbudsform giver en helt anden variation og effekt end den, der kan opnås ved den faste skiltning.

Der er således god grund til at være opmærksom på de muligheder, der er ved en fleksibel skiltning, allerede ved planlægningen af hovedskiltet.

HOVEDREGLER FOR HENVISNINGSSKILTE

1. Normalt må kun virksomheder, der ikke har facade mod gaden anvende henvisningsskilte.
2. Henvisningsskiltet skal om muligt placeres på bygningen ved adgangen til virksomheden.
3. Skiltet skal tilpasses bygningens arkitektur, farve og øvrige skiltning.

Gavl- og facademalerier

GAVL- OG FACADEMALERIER

Ud over den mere traditionelle skiltning, har der altid været eksempler på, at man forsøger at tiltrække opmærksomhed ved anderledes skiltning.

Der kan nævnes påmaling af store reklamer - især på gavle, men også på facader. Ofte har de bygninger, hvorpå reklamer er påmalet ikke direkte noget at gøre med det reklamerede produkt.

En reklamegavl sælges ud fra dens egenhed, d.v.s. ud fra hvor iøjnefaldende den fremtræder i gadebilledet.

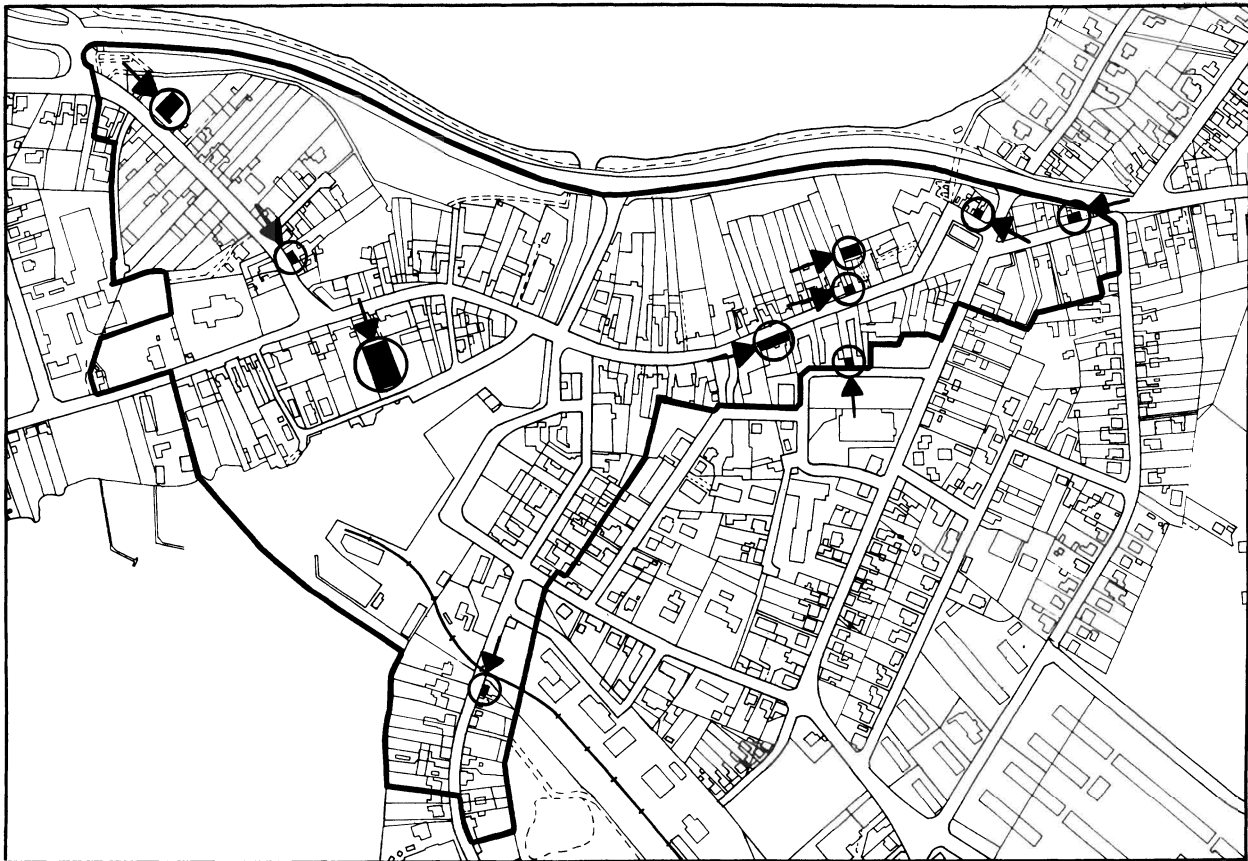
Der er i Danmark tradition for visse typer gavlmalerier med reklamer. F.eks. har flere bryggerier gennem tiderne reklameret for deres produkter ved påmaling af gavle.

På denne baggrund og udfra en opfattelse af, at også malerier indeholdende reklamer kan gives et kunstnerisk

udtryk, har byrådet valgt konkret at fastsætte, hvor i den gamle bykerne man vil tillade gavlmalerier.

Af de udpegede gavle er enkelte forbeholdt til udsmykning uden reklamer.

Gavl- og facademalerier

HOVEDREGLER FOR GAVL- OG FACADEMALERIER

1. Byrådet vil ved sin bedømmelse lægge vægt på, at der er tale om gavlmalerier af en vis kunstnerisk kvalitet, der ved deres udformning, kan tilføre Skælskør by nye oplevelser uden at ødelægge de gamle bevaringsværdige gadebilleder.

2. Indenfor lokalplanområde nr. 62 kan normalt kun forventes tilladelse til gavlmalerier på følgende ejendomme:

Skovvej 22	gavl mod nord
Gammeltorv 12	gavl mod nord
Kajgade 10 - Falck	gavl mod nord
Spegerborgvej 3	gavl mod nord
Algade 20	gavl mod vest
Algade 26 - baghus	gavl mod syd
Algade 43	gavl mod vest
Algade 45D	gavl mod vest
Nytorv 19	gavl mod øst
Østergade 11	gavl mod øst

3. Af disse gavle er følgende fastholdt til gavlmalerier uden reklamer:

Algade 45D	gavl mod vest
Nytorv 19	gavl mod øst

Baldakiner og markiser

For forretninger, der er generet af solindfald, kan det være nødvendigt at opsætte markiser. Visse fødevarerbutikker har endda lovkrav herom.

Aluminiumsbaldakiner har bredt sig som en steppebrand over danske provinsbyer i de senere år. De flade alukasser hænger ud fra strøgejendommene i lange baner, så den enkelte bys egenart forsvinder i guldexoleret anonymitet. Den ene bys strøggader adskiller sig ikke fra den andens.

Interessant nok ser man ikke en eneste alubaldakin på Strøget i København. Her foregår al solafskærmning med farvestrålende markiser.

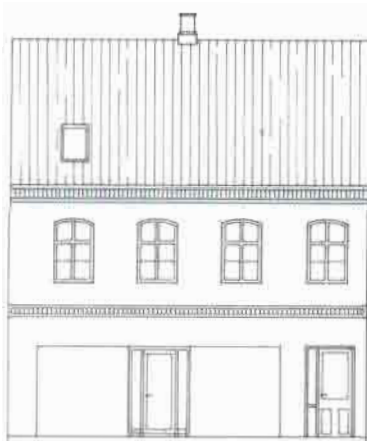
Mens de faste baldakiner har den fordel, at de udvider forretningens udstillingsareal til også at omfatte fortovet, er ulempen den, at de er permanente. Der kommer mindre dagslys ind i forretningen, og den bliver mere anonym.

Markiser vil i langt højere grad give et afvekslende gadebillede. Det individuelle præg vil understreges ved, at nogle butikker har markisen slået ud, andre ikke. Markisernes forskellige form og farvespil vil give liv til gaden.

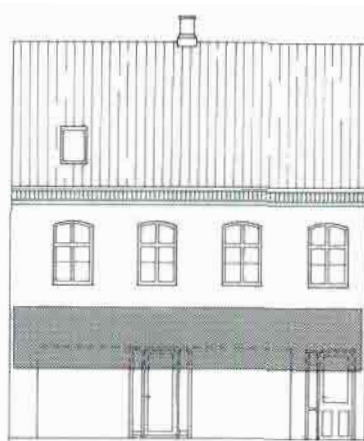

En ejendom, der helt er domineret af den store baldakin og den ombyggede underetage.

Markiser med proportioner afpasset efter bygningerne vil som regel være en rigtig løsning på afskærmningen af gamle bygninger, idet disse kan fremhæve bygningerne, hvorimod baldakiner kan virke skæmmende og dele en ældre og velproportioneret bygning. Dog må der ved farvevalg af markiser lægges stor vægt på tilpasning til øvrige farver og til helheden.

Facade uden markise.

Markise opsat højt over vinduerne i hele facadens bredde. Markisen vil oftest virke for voldsom og dominerende og således "skære facaden over".

Mindre markiser opsat umiddelbart over vinduerne. Da markiserne følger facadens opdeling, bliver resultatet roligt og harmonisk.

Baldakiner og markiser

En smuk facade med tilpassede markiser.

Stor baldakin, der skærer huset over og virker meget dominerende i gadebilledet.

HOVEDREGLER FOR BALDAKINER OG MARKISER

1. På bebyggelse mod vejskel må faste baldakiner ikke opsættes.
2. Markiser skal i hvert tilfælde afpasses bygningens opdelinger, vindues- og dørformater samt facadens farve.
3. Markiser skal udføres af refleksfrit, stoflignende materiale.
4. Markiser skal være holdbare.
5. Markisernes underkant skal mindst være 2,2 m. over terræn, og yderste kant skal befinde sig mindst 1,0 m. fra fortovskantens lodrette flugt. Udfaldet må maksimalt være 2 meter.
6. Markiser skal på kommunens anmodning høves eller fjernes uden omkostninger for kommunen.
7. Markiser kan indgå i forretningens skiltning.

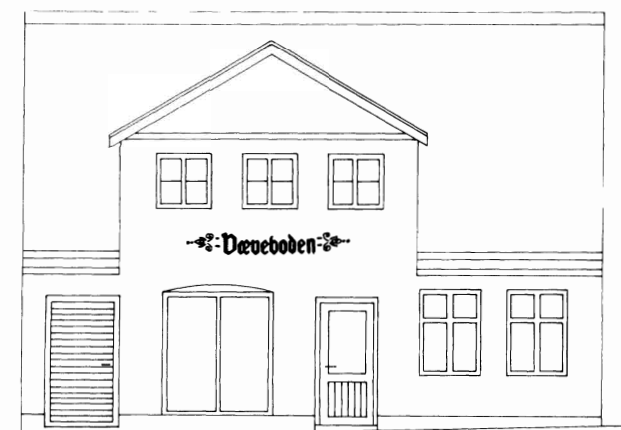
Eksempler

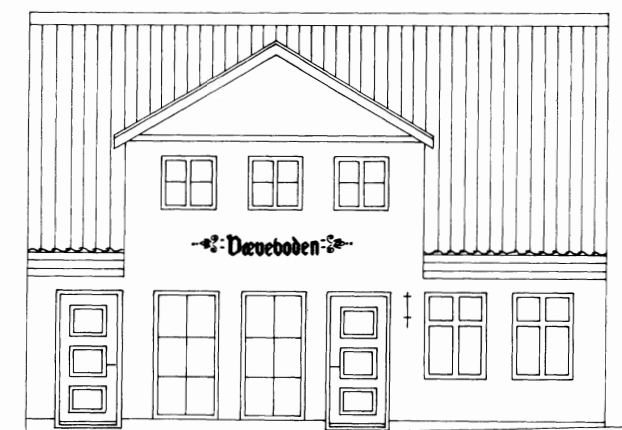
Svanetorvet 2 - Før ombygning.

Huset idag - Smukt renoveret.

Algade 35 - Idag.

Forslag til renovering.

FORSLAG TIL ÆNDRINGER EKSEMPLER

Ændringsforslagene illustrerer, hvilken karakter der ønskes tilstræbt i det fremtidige bymiljø. Næmlig et mere roligt og harmonisk gadebillede, hvor det egentlige gaderum og den enkelte bygning træder tydeligere frem end i dag.

Det bør understreges, at eksemplerne, der er anvendt i dette hæfte, skal betragtes som idéoplæg. Her er således ikke tale om entydige løsninger, men at man ønsker at give inspiration til en forbedring af centerområdet.

Hensigten er at målrette ændringerne i bymidten, så helheden bliver sammenhængende og tilgodeser så mange forskellige krav som muligt.

En bymidte, der både fungerer som et levende handelsmiljø og offentlige byrum med rekreative og kulturelle værdier, er til gavn for både handlende, byens øvrige borgere samt byens gæster.

Den enkelte husejer kan med forbedring af sin ejendom sætte sit personlige præg på gadebilledet og således give sit bidrag til et bedre bymiljø.

Eksempler

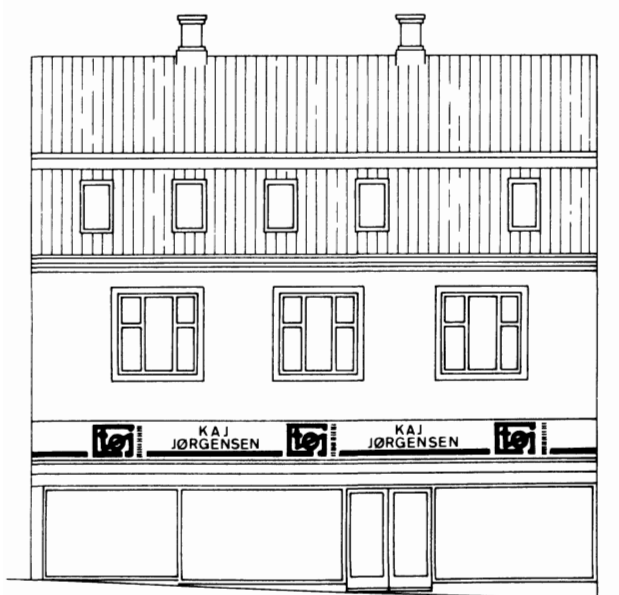
ALGADE 14

Tidligere facade med port.
Stort atelier-vindue er placeret i tagetagen.

En typisk 1960-er ombygning.

Eksisterende forhold.

Forslag, der genskaber harmonien mellem stue-
etagen og 1. sal.

Eksempler

ALGADE 25

Husets oprindelige facade.

Huset rummede H. Hansen's Klædefabrik, Hvide varer og Manufaktur.
Husets stueetage var i røde mursten, mens 1. salen var lysmalet. Husets facade rummede flere fine murdetaljer.

Algade 25 idag. Huset fremstår med ombygget underetage og har desværre overalt fået en mørk, granitpudset overflade. Vinduesindfatninger, gesimsbånd o.lign. detaljer er borte.

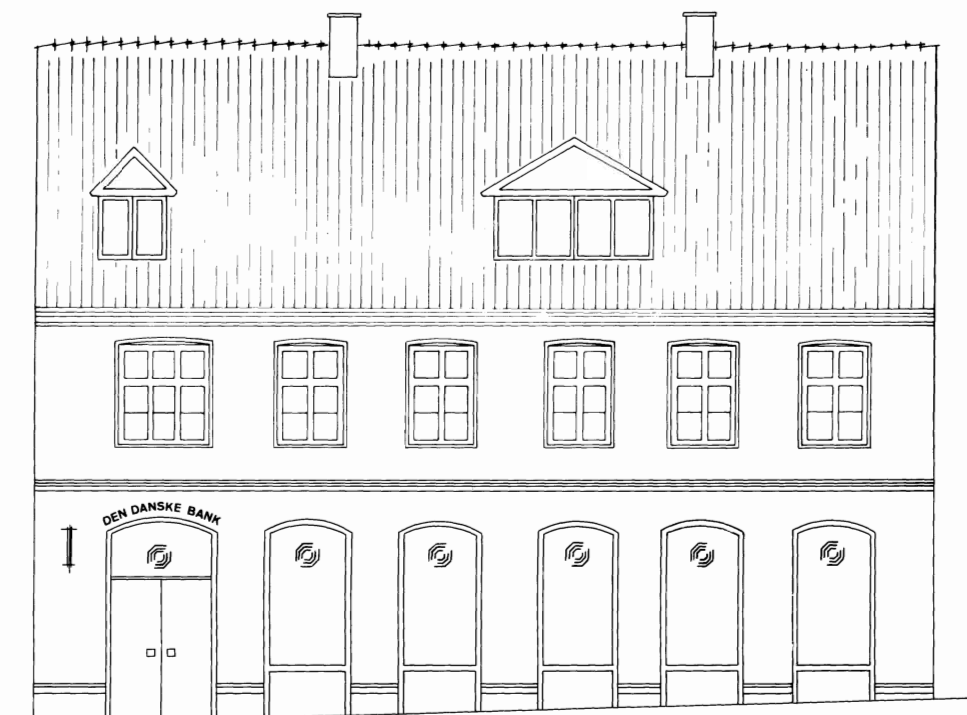
Eksempler

FORSLAG I

Forslaget tager udgangspunkt i den oprindelige facadeopdeling. Gesimsbånd og vinduesindfatninger er genskabt, således at husets facade får en vis detaljering.

Huset bør fremstå med pudsede, malede facader i hvide, gule eller rødlige farver.

FORSLAG II

I forslaget arbejdes ikke med en genskabelse af den oprindelige facade, ud fra den betragtning, at tilbageførsel af facader ikke altid er at foretrække.

En ny facade, selvfølgelig tilpasset det gamle købstadsmiljø, kan udmærket være et alternativ.

LÆS MERE

OM ISTANDSÆTTELSE

Byhuset

Curt von Jessen m. fl. (Gyldendal 1980)

Vinduer-tradition, vedligeholdelse og forbedring
Fredningsstyrelsen 1977

Den bevaringsværdige bolig på land og i by.
Fredningsstyrelsen 1984

Om byggeskik og vedligeholdelse
Fredningsstyrelsen 1983

Bedre renoveringsskik
Føllestegnesteuen Aps. v/arkitekt Tyge Arnfred m. fl. 1984

Informationsblade om bygningsbevaring.
Planstyrelsen 1989

OM SKÆLSKØR BY

Skjelskør gennem hundrede år. Skelskør 1932.

Skelskør. Bidrag til Byens Historie. Skelskør 1932-34.
L.F. La Cour.

Skælskør og Omegn. Udg. af Turistforeningen for Skælskør og Omegn 1919.
O. Guldberg.

En ringe underretning om Schielschiør Købstads gamle og nuværende til-
stand. 1759.
P. Friis Edvardsen.

J.P. Trap : Sorø Amt 5. udgave 1959.

Jubilæumsskrift Skælskør Bank 1876 - 1976.